

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/15619/2022

Valtion liikuntaneuvoston lausunto liikuntalain muuttamisesta

Liikuntaneuvosto katsoo, että liikuntalaista (6 §) ei tule poistaa kirjausta, jonka mukaan liikuntaneuvoston tehtävänä on antaa lausuntoja liikuntamäärärahojen käytöstä. Lisäksi huippu-urheilun sekä hyvinvointia ja terveyttä edistävän liikunnan edistämisen keinojen määrittely laintasolla (3 §) ei näyttäydy tarkoituksenmukaisena. Muilta osin liikuntaneuvosto kannattaa esitettyjä muutoksia.

Tausta

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi liikuntalain muuttamisesta. Esityksessä muutettaisiin liikuntalain tavoitteita, määritelmiä, valtion liikuntaneuvostoa, alueellista liikuntaneuvostoa, muutoksenhakua ja valtionapuviranomaista koskevia säännöksiä.

Esityksen tavoitteena on tarkentaa ja selkiyttää laissa olevaa käsitteistöä sekä tiettyjen toimijoiden tehtäviä vastaamaan vallitsevaa nykytilaa. Esityksessä ehdotetaan erityisesti huippu-urheilun määritelmän selventämistä laissa sekä tiettyjen huippu-urheilun tavoitteiden kirjaamista liikuntalakiin. Lisäksi liikuntatieteellisten avustusten myöntämisen valtionapuviranomaiseksi ehdotetaan Suomen Akatemiaa. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Liikuntalain muuttamisen taustalla on pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman ja liikuntapolitiittisen selonteon (2018) mukaisesti tehty selvitys huippu-urheilulain tarpeellisuudesta (Lauri Tarasti: Selvitys huippu-urheilulain tarpeellisuudesta. Valtioneuvoston julkaisuja 2020:15). Selvityksen mukaan erillinen huippu-urheilulaki ei nykyoloissa ole tarpeellinen eikä tarkoituksenmukainen. Selvityksessä ehdotettiin huippu-urheilun määritelmän selventämistä liikuntalaissa sekä tiettyjen huippu-urheilun tavoitteiden kirjaamista lakiin. Liikuntalain muuttamisen yhteydessä on katsottu tarpeelliseksi samalla selkeyttää ja täsmentää lain käsitteistöä myös muilta osin sekä valmistella muut tarpeelliset päivitykset lakiin.

Valtion liikuntaneuvoston lausunto muutosesityksiin

Esityksessä ehdotetaan yhteensä kuutta muutosesitystä:

- 1. Muutosesitys: Lain tavoitesäännössä (2 §) kestävä kehitys siirrettäisiin tavoitteiden toteuttamisen lähtökohdasta varsinaiseksi tavoitteeksi. Lain tavoitteen toteuttamisen lähtökohtiin lisättäisiin ”turvallinen toimintaympäristö”.**

Valtion liikuntaneuvosto kannattaa muutosesitystä.

Kestävän kehityksen nostaminen aktiiviseksi tavoitteeksi ajanmukaistaa kestävän kehityksen merkitystä osana liikunta- ja yhteiskuntapolitiikkaa. Muutosesitys vastaa opetus- ja kulttuuriministeriön liikuntaa edistävien järjestöjen valtionavustusten uudistettua kriteeristöä, johon on lisätty vastuullisuus-osuus sisältäen kestävän kehityksen.

Turvallisen toimintaympäristön lisäämisellä lain tavoitteiden toteuttamisen lähtökohtiin vastataan erityisesti viime vuosina esille nousseisiin liikuntaan ja urheiluun liittyviin häirintäta-pauksiin. Turvallinen toimintaympäristö on myös yksi urheiluyhteisön vastuullisuusohjelman keskeisimmistä tavoitteista.

2. Muutosesitys: Lain määritelmiin (3 §) lisättäisiin huippu-urheilun edistämiseksi tavoitteet, joiden mukaan huippu-urheilua ”edistetään kehittämällä valmennusta ja valmentajakoulutusta, kaksoisurapolkuja, huippu-urheilun koordinaatiota, huippu-urheilun rahoitusta sekä tukemalla kansainvälisten urheilutapahtumien järjestämistä”.

Lisäksi terveyttä ja hyvinvointia edistävän liikunnan kohdan (3 §) ”terveys” ja ”hyvinvointi” sanojen järjestystä vaihdettaisiin sekä lisättäisiin keinot sen edistämiseen: ”hyvinvointia ja terveyttä edistävällä liikunnalla elämäntavan eri vaiheissa tapahtuvaa kaikkea fyysistä aktiivisuutta, jonka tavoitteena on hyvinvoinnin ja terveyden ylläpitäminen ja parantaminen, ja jota edistetään kehittämällä alan toimintaa, koordinaatiota ja rahoitusta”.

Valtion liikuntaneuvosto ei näe muutosesityksiä kaikilta osin tarkoituksenmukaisina.

Esitetty uusi käsite ”hyvinvointia ja terveyttä edistävä liikunta” vastaa sosiaali- ja terveydenhuollon hallinnonalan käsitteitä, joten on tarkoituksenmukaista ja kannatettavaa käyttää samaa käsitettä liikuntatoimialan lainsäädännössä.

Esityksessä ehdotetaan myös ”tiettyjen huippu-urheilun tavoitteiden kirjaamista liikuntalakiin”. Esityksen mukaan laissa tulee näkyä ”ne keskeiset huippu-urheilun tavoitteet, joilla huippu-urheilua tulee edistää”. Esitetty huippu-urheilu-kohdan muutos vastaa pääosin huippu-urheilulain tarpeellisuudesta tehdyssä selvityksessä ehdotettuja huippu-urheilun edistämisen keskeisiä tavoitteita.

Valtion liikuntaneuvosto nostaa kuitenkin esille, että lakiehdotukseen kirjatut tavoitteet huippu-urheilun sekä hyvinvointia ja terveyttä edistävän liikunnan edistämiseksi näyttävät tavoitteiden sijaan keinoilta. Lisäksi huippu-urheilun sekä hyvinvointia ja terveyttä edistävän liikunnan edistämisen keinojen määrittely ei näyttäyty tarkoituksenmukaisena puitelakimaisessa liikuntalaissa. Keinot ja tarpeet molempien edistämiseksi ovat hyvin moninaisia ja ne voivat myös vaihdella aikakausittain. Esimerkiksi huippu-urheilun tutkimus sekä kilpailu- ja harjoitteluolosuhteiden kehittäminen nousivat esille keskeisinä keinoina niin Tarastin huippu-urheilu -selvityksessä kuin Liikuntapoliittisessa selonteossa (2018), mutta niitä ei ole huomioitu lakiehdotuksessa keinoina. Samoin vammaishuippu-urheilun kannalta kaikkia keskeisiä keinoja ei ole huomioitu lakiehdotuksessa.

3. Muutosesitys: Valtion liikuntaneuvoston lausunnonanto-tehtävää (6 §) muutettaisiin muodosta "antaa lausuntoja toimialansa liikuntamäärärahojen käytöstä" muotoon "antaa lausuntoja toimialansa strategisesti merkittävistä liikuntaa koskevista asioista".

Valtion liikuntaneuvosto katsoo, että esitettyä muotoilua tulee muuttaa.

Valtion liikuntaneuvoston esittää liikuntalain 6 §:n muotoiluksi:

*Neuvoston tehtävänä on käsitellä liikunnan kannalta laajakantoisia ja periaatteellisesti tärkeitä asioita ja erityisesti arvioida valtionhallinnon toimenpiteiden vaikutuksia liikunnan alueella, tehdä aloitteita ja esityksiä liikunnan kehittämiseksi sekä **antaa lausuntoja liikuntamäärärahojen käytöstä ja muista strategisesti merkittävistä liikuntaa koskevista asioista**. Neuvostolla on jaostoja asioiden valmistelua varten.*

Valtion liikuntaneuvoston rooli lausunnonantaja on käytännössä nykyistä liikuntalain sanamuotoa laaja-alaisempi, joten muotoilun "...antaa lausuntoja strategisesti merkittävistä liikuntaa koskevista asioista" lisääminen lakiin on perusteltu. Tällä lisäyksellä ei tule kuitenkaan korvata nykyistä muotoilua "...antaa lausuntoja liikuntamäärärahojen käytöstä", vaan tämä nykyinen muotoilu tulee säilyttää lakikirjauksessa.

Lausuntojen antaminen liikuntamäärärahojen käytöstä on yksi liikuntaneuvoston keskeisistä tehtävistä. Tämä tehtävä on oleellista säilyttää liikuntalaissa kirjauksena. Liikunta-asetuksessa määritellään tarkemmin, mistä määrärahaeristä liikuntaneuvosto antaa lausunnon.

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan liikuntalain muutoksen tavoitteena on tarkentaa ja selkiyttää laissa olevaa käsitteistöä. Nyt esitetty muutos liikuntaneuvoston lausunnonanto-tehtävästä liikuntamäärärahojen suhteen on merkittävä muutos, ei vain tarkennus. Tämän kokoluokan muutos ja liikuntaneuvoston tehtävän uudelleen suuntaaminen vaatisi perusteellisen valmistelun ja eri tahojen kuulemisen valmisteluvaiheessa.

Valtion liikuntaneuvosto pitää tärkeänä, että muutoksilla liikuntalakiin sekä valtioneuvoston asetukseen liikunnan edistämisestä (valmistellaan erikseen liikuntalain päivityksen jälkeen), ei kavenneta liikuntaneuvoston lausunnonantomahdollisuuksia. Lausuminen liikuntamäärärahoista tukee hallitusohjelman ja Kansallisen demokraatiohjelman 2025 tavoitteita demokraattisen päätöksenteon ja kuulemisen vahvistamisesta, kun määrärahoista päättävällä ministerillä on käytettävissään esittelijän esityksen lisäksi liikuntaneuvoston lausunto.

4. Muutosesitys: Alueellisen liikuntaneuvoston asettaisi (7 §) maakuntaliiton sijaan aluehallintovirasto.

Valtion liikuntaneuvosto kannattaa muutosesitystä.

Aluehallintovirastoista annetun lain (896/2009) 4 §:n (932/2013) mukaan aluehallintovirastot hoitavat niille erikseen säädetyjä tehtäviä liikuntatoimen toimialalla. Alueellinen liikuntaneuvosto on aluehallintoviraston asiantuntijaelin, jonka tehtävänä on muun muassa antaa lausuntoja liikuntapaikkojen perustamishankkeiden rahoitussuunnitelmista ja perustamiskustannuksiin myönnettävistä avustuksista. Valtion liikuntaneuvosto näkee perusteltuna, että jatkossa valtionhallinnon viranomaisen asettaisi itse asiantuntijaelimensä.

5. Muutosesitys: Muutoksenhaku-kohta (11 §) uusittaisiin muotoon: ”Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019)”.

Valtion liikuntaneuvosto kannattaa muutosesitystä.

Muutos ottaisi huomioon 1.1.2020 voimaan tulleen oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetusta laista johtuvat muutokset.

6. Muutosesitys: Valtionapuviranomainen-kohtaan (15 §) esitetään uutta lisäystä, jonka mukaan ”Suomen Akatemia voi toimia valtionapuviranomaisena liikuntatieteellisten avustusten myöntämisessä”.

Valtion liikuntaneuvosto kannattaa muutosesitystä seuraavin huomioin.

Esityksessä ehdotetaan lakiin lisättäväksi uusi valtionapuviranomainen, jolloin Suomen Akatemia voisi jatkossa toimia valtionapuviranomaisena liikuntatieteellisten avustusten myöntämisessä. Jo nykyisin tutkimushankkeiden hakuprosessi toteutetaan Suomen Akatemian hakujärjestelmän kautta. Lisäksi hakemusten tieteellinen taso arvioidaan Suomen Akatemian järjestämissä kansainvälisissä arviointipaneeleissa. Tämän jälkeen valtion liikuntaneuvoston tutkimusasioista vastaava jaosto tekee hakemusten liikuntapoliittisen relevanssin arvioinnin ja valtion liikuntaneuvosto antaa opetus- ja kulttuuriministeriölle lausunnon avustusesityksestä.

Liikuntatieteellisen tutkimuksen rahoituslähteet ovat Suomessa kapeat. Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämällä akateemisen tutkimuksen rahoituksella on hyvin tärkeä merkitys liikunta-alan tutkimukselle. Valtion liikuntaneuvosto pitää tärkeänä, että mikäli valtionapuprosessi siirretään kokonaisuudessaan Suomen Akatemian käsiteltäväksi, avustushakemusten arviointiprosessissa on mukana vahva liikunta-alan tutkimuksen ja liikuntapolitiikan osaaminen. Lisäksi on tärkeää varmistaa, että erillinen liikuntatutkimukseen kohdennettu rahoitus turvataan jatkossakin.

Paavo Arhinmäki
puheenjohtaja
valtion liikuntaneuvosto

Minttu Korsberg
pääsihteeri
valtion liikuntaneuvosto

VALTION LIIKUNTANEUVOSTO
Statens Idrottsråd

19.8.2022

Valtion liikuntaneuvoston liikuntalaissa (390/2015) määriteltynä tehtävänä on käsitellä liikunnan kannalta laajakantoisia ja periaatteellisesti tärkeitä asioita ja erityisesti arvioida valtionhallinnon toimenpiteiden vaikutuksia liikunnan alueella, tehdä aloitteita ja esityksiä liikunnan kehittämiseksi sekä antaa lausuntoja toimialansa liikuntamäärärahojen käytöstä.